

❖ عنوان پژوهش: بهینه‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های جدید سازمان تأمین اجتماعی		
❖ نوع پژوهش:		
■ کاربردی	□ بنیادی	□ توسعه‌ای
❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:		
■ طرح پژوهشی	□ گزارش کارشناسی	□ سند سیاستگذاری

لازم به ذکر است در چارچوب پژوهشی موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، منظور از طرح پژوهشی، سند سیاستگذاری و گزارش کارشناسی به شرح ذیل است:

«طرح پژوهشی»

طرح پژوهشی یکی از انواع قالب‌های تولید علمی محسوب می‌شود که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود.

«سند سیاست‌گذاری»

«سند سیاست‌گذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سؤال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست‌گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود: بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارائه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد. بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در ۳ تا ۵ صفحه مطابق چارچوب تعیین‌شده تهیه می‌شود، «پیشنهادات سیاست‌گذاری» نامیده می‌شود. بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارائه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاست‌گذاری» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارائه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص موردنظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا حداکثر طی ۳ ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارائه‌شده تهیه و ارائه نماید.

«تعریف سطح خرد/متوسط/کلان»

طرح خرد- طرحی است که از حیث مبلغ سه برابر حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح متوسط- طرحی است که از حیث مبلغ از معاملات خرد فراتر بوده و حداکثر ده برابر سقف حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح کلان- طرحی است که از حیث مبلغ از سقف معاملات متوسط فراتر باشد.

❖ توصیف و بیان مسئله:

سازمان دهی مناسب سرمایه صندوق‌های بازنشستگی که منشأ آن حق بیمه (یا کسورات) است با سرمایه‌گذاری مطلوب آن‌ها در ارتباط تنگاتنگ قرار دارد، چراکه با راکد نگه داشتن حق بیمه‌های دریافتی از بیمه‌شدگان، سازمان بیمه‌گر در نهایت از انجام تعهدات خود در قبال بیمه‌شدگان باز خواهد ماند. از این رو برای جلوگیری از رکود در ارزش حق بیمه‌ها، سرمایه‌گذاری آن‌ها به طوری که علاوه بر پوشش نرخ تورم واقعی از مازادی برخوردار باشد تا بتواند مجموعه تعهدات سازمان به ویژه تعهدات زودرس مانند بیکاری و از کار افتادگی را جبران کند ضروری به نظر می‌رسد. این ضرورت سبب شده است که امروزه صندوق‌های بازنشستگی به سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از مهمترین منابع درآمدی خود نگاه کنند. اهمیت این موضوع به اندازه‌ای است که اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی، ایسا، سرمایه‌گذاری را در کنار برنامه‌ریزی راهبردی و محاسبات بیمه‌ای یکی از مهمترین حوزه‌های مدیریت صندوق‌های بیمه‌ای دانسته و در اسناد مصوب خود اصول سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی را ترسیم کرده است. بنا به رهنمودهای این اتحادیه، هیئت‌مدیره و مدیر عامل سازمان‌های تأمین اجتماعی که دارای وظیفه مدیریت سرمایه‌گذاری ذخایر و وجوه تأمین اجتماعی از طریق مدیران درون و یا برون‌سازمانی ذخایر هستند، موظف به کسب اطمینان از سرمایه‌گذاری ذخایر طبق ضوابط احتیاطی پایه همچون سودآوری، امنیت، نقدینگی و تنوع می‌باشند.

علاوه بر این صندوق‌های بازنشستگی به عنوان سرمایه‌گذاران نهادی، به موجب اسناد مصوب سازمان‌های بین‌المللی مربوطه در سرمایه‌گذاری‌های خود باید از اصولی مانند داشتن اهداف مشخص، تعادل، امنیت و سودآوری، استقلال از مداخلات دولت و مسئولانه بودن سرمایه‌گذاری، پیروی کنند. با توجه به آنکه تبعیت صندوق‌ها از این اصول، موجب تقویت منابع مالی و توانایی آن‌ها در ایفای تعهدات در برابر بیمه‌شدگان و در نهایت، تضمین حق بر تأمین اجتماعی اعضای صندوق خواهد شد، در نظام حقوقی بیشتر کشورها، پیروی صندوق‌ها از این اصول، نظام‌مند شده است.

بدین ترتیب در ایران نیز پیش‌بینی‌های لازم در قوانین و مقررات متعدد در خصوص سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی صورت پذیرفته است ولی با این وجود صندوق‌های بازنشستگی کشور در حوزه سرمایه‌گذاری با مشکلات متعددی مواجه‌اند که مجموع آن‌ها به بحران مالی کنونی صندوق‌ها دامن زده است. از آنجا که بحران مالی صندوق‌ها کم توجهی به حقوق بیمه‌شدگان را به دنبال دارد، بررسی و تحلیل چالش‌های سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی با نگاهی اصولی ضروری به نظر می‌رسد.

در همین راستا بررسی چندین دهه تجربه سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نشان داده که متأسفانه این سازمان بنا به دلایل متعدد نتوانسته است بازدهی مناسبی از دارایی‌های خود کسب کند و به همین علت است که در حال حاضر درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری، سهمی اندک از منابع درآمدی سازمان را به خود اختصاص داده است. یکی از دلایل این امر را می‌توان ضعف در مدیریت سبد دارایی و فقدان سازوکارها و رویه‌های منسجم جهت بهینه‌سازی سبد دارایی سازمان دانست. گام اصلی در مدیریت سبد دارایی، یافتن ترکیبی از دارایی‌ها به گونه‌ای است که بتواند نیازهای سرمایه‌گذار را تامین نماید. در واقع یکی از بخش‌های ضروری فرایند سرمایه‌گذاری این است که این تخصیص دارایی، ساختاری هوشمندانه داشته و به روشنی تعریف شده باشد. تعیین سبد دارایی بهینه بستگی به اهداف، برنامه‌ها و استراتژی‌های حاکم بر سازمان دارد. باید توجه داشت تدوین چارچوب‌ها و معیارهای سرمایه‌گذاری تحت عنوان پرتفوی بهینه سرمایه‌گذاری می‌تواند به عنوان گامی مهم در راستای بهینه‌سازی سبد سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی محسوب شود.

در حال حاضر به نظر می‌رسد که سازمان تامین اجتماعی با مشکلات جدی در زمینه سرمایه‌گذاری رو به رو است که اهم آنها به شرح زیر است:

- هزینه‌های بالای سازمان در حوزه سرمایه‌گذاری‌ها ناشی از بنگاه‌داری و دارائی‌های ناکارا، غیرسود ده و غیرمولد؛
- تنوع دارایی‌های سازمان و وجود دارایی‌های غیرمرتبط با استراتژی و اهداف بلندمدت سازمان؛
- نبود استراتژی مدون، بلندمدت و مستقل به منظور مدیریت سبد دارائی‌های سازمان؛
- نبود برنامه مدون در خصوص بهینه‌سازی دارائی‌های سه حوزه فعالیت سازمان بالاخص بخش سرمایه‌گذاری‌ها؛

مطالعه حاضر در پی ارائه معیارهای مناسب برای سرمایه‌گذاری سازمان اعم از سرمایه‌گذاری بورسی و غیربورسی است. این معیارها از یک طرف با استفاده از تحلیل گرایش‌ات سرمایه‌گذاری در رشته‌های اصلی اقتصادی سودآور حاصل خواهد شد. این تحلیل‌ها مبتنی بر تحلیل بخش‌های رو به صعود از منظر بازار و بخش‌های رو به افول است برآیند تحلیل‌ها تعیین کیفی رشته‌های مناسب و بازارهای مستعد برای سرمایه‌گذاری و همچنین ارائه معیارهایی همچون حداقل نرخ سود و ارائه چارچوب تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری‌های جدید سازمان است.

❖ اهداف مورد نظر برای تحقیق:

◀ هدف اصلی

تدوین چارچوب مناسب برای تصمیم‌گیری پیرامون سرمایه‌گذاری‌های جدید

◀ اهداف فرعی

۱- تحلیل روند بازار دارایی‌های مختلف و چشم انداز آن؛

۲- تحلیل سودآوری فعالیت در رشته‌های مختلف اقتصادی برحسب کدهای سه رقمی آیسیک؛

۳- تعیین گرایش‌های راهبردی بازار فعالیت‌های مختلف اقتصادی؛

۴- تدوین چارچوب نظام تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری؛

...

❖ زمینه‌های استفاده و کاربرد نتایج تحقیق (کاربست آن در سازمان تامین اجتماعی یا حوزه رفاه و تامین

اجتماعی):

۱- ارائه معیار و چارچوب تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری‌های جدید سازمان در معاونت اقتصادی و

شرکت‌های وابسته

❖ محدوده مکانی و محدوده زمانی

❖ شرح خدمات مورد انتظار:

۱- ترسیم وضعیت موجود سبد سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی؛

۲- آسیب‌شناسی وضعیت موجود سرمایه‌گذاری سازمان و بررسی میزان انطباق آن با اصول سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی؛

۳- تدوین چارچوب نظری و اجرایی پیرامون تصمیم‌سازی سرمایه‌گذاری؛

۴- تحلیل روند اقتصاد کلان و ترسیم چشم انداز اقتصادی در سناریوهای مختلف؛

۵- تحلیل روند بازدهی سرمایه‌گذاری در بازار دارایی‌های اصلی (بازار سرمایه، مستغلات، طلا، ارز)؛

۶- تجزیه و تحلیل روند بازار سهام و شاخص‌های مرتبط با آن (عمق بازار، قیمت، حجم ورود و خروج منابع مالی، سودآوری و...) برحسب رشته‌های مختلف اقتصادی؛

۷- تجزیه و تحلیل بازدهی اقتصادی در صنایع مختلف و تعیین گرایش‌های آتی در قالب سناریوها منطبق با تحولات کلان؛

۸- محاسبه بازده سرمایه‌گذاری در سازمان تامین اجتماعی و مقایسه آن به شاخص‌های بازار؛

۹- جمع‌بندی و ارائه پلان‌فرم تصمیم‌سازی انجام سرمایه‌گذاری.

...

❖ خروجی‌های موردانتظار:

کد سند:
شماره ویرایش:

<p>۱- تعیین رشته‌های پیش‌رو اقتصادی از منظر بازار؛</p> <p>۲- تعیین معیارهای حداقلی برای سرمایه‌گذاری؛</p> <p>۳- پیشنهاد فرآیند مناسب و بهینه برای سرمایه‌گذاری؛</p> <p>۴- ارائه پرتفوی مناسب سرمایه‌گذاری برای سناریوهای کلان پیش‌بینی شده.</p> <p>...</p>
<p>❖ محدودیت‌ها و موانع احتمالی پیش‌رو:</p> <p>۱- دستیابی به آمار و اطلاعات شرکت‌های وابسته به سازمان</p>
<p>❖ مدت زمان حدودی اجرای پروژه (ماه): ۱۲</p>
<p>❖ سطح مورد نظر برای اجرای طرح: ☐ خرد   ☒ متوسط   ☐ کلان</p>